

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรที่ดินนับเป็นปัจจัยพื้นฐานหลักในการดำรงชีพ โดยเฉพาะที่ดินที่ใช้เพื่อการเพาะปลูกเป็นแหล่งอาหารเลี้ยงชีวิตมนุษย์มาเป็นเวลาช้านาน แต่จากการพัฒนาเศรษฐกิจสมัยใหม่ที่เกิดขึ้นในประเทศไทยตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับต่างๆ ของไทยนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 ซึ่งเป็นปีแรกของการประกาศใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 มีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจของประเทศจากเดิมเป็นประเทศเกษตรกรรมไปสู่การเป็นประเทศอุตสาหกรรมมากขึ้น ประกอบกับการเพิ่มขึ้นของประชากร ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินไปสู่การใช้ประโยชน์ที่ดินในกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นที่ให้ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า ไม่ว่าจะเป็นการผลิตในภาคอุตสาหกรรม ที่อยู่อาศัย ภาคบริการต่างๆ เป็นต้น ทำให้เกิดการสูญเสียพื้นที่เกษตรกรรมอย่างต่อเนื่อง จากงานศึกษาของสถิตยพงษ์¹ ระบุว่าพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทยระหว่างปี 2535 – 2548 มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องไปกว่า 1 ล้านไร่ทั่วประเทศ แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยกำลังประสบปัญหาการลดลงของพื้นที่เกษตรกรรมและภาวะขาดแคลนพื้นที่เกษตรกรรมที่เหมาะสม อันมีสาเหตุมาจากการนำที่ดินไปใช้ประโยชน์ในกิจกรรมอื่นที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรงต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต

จากการขยายตัวของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินในพื้นที่จังหวัดปริมณฑลของกรุงเทพมหานครเป็นอย่างมาก รวมถึงจังหวัดนนทบุรีที่มีการขยายตัวทั้งทางด้านกายภาพและเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว ความเป็นสังคมเมืองเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีการขยายพื้นที่อุตสาหกรรมที่อยู่อาศัย ธุรกิจการค้าการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ และมีแนวโน้มที่จะพัฒนาเพิ่มมากขึ้นในอนาคต ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินจากพื้นที่เกษตรที่มีสวนทุเรียนหรือสวนผลไม้อื่นๆ เป็นพื้นที่สำหรับกิจกรรมของภาคเมืองมากขึ้น

จากข้อมูลประเภทการใช้ที่ดินของจังหวัดนนทบุรีของกรมพัฒนาที่ดินพบว่า ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา ประเภทการใช้พื้นที่เกษตรกรรมมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่การใช้พื้นที่เป็นเขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้างได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยในปี 2544 พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดนนทบุรีมีเนื้อที่ 272,717 หรือร้อยละ 70.11 ของพื้นที่ทั้งหมด และได้ลดลงอย่างต่อเนื่องตามลำดับ จนถึงปี 2555 พื้นที่เกษตรกรรมในจังหวัดนนทบุรีมีพื้นที่ 215,905 หรือร้อยละ 55.51 ของพื้นที่ทั้งหมด ในขณะที่พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างก็เพิ่มขึ้นตามลำดับเช่นกัน จากพื้นที่จำนวน 104,024 ไร่หรือ

¹ สถิตยพงษ์ สุดชูเกียรติ และคณะ “การคุ้มครองการใช้ประโยชน์พื้นที่เกษตรกรรมอย่างยั่งยืน” (2550)

ร้อยละ 26.75 ของพื้นที่ทั้งหมด ได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน 150,593 ไร่หรือร้อยละ 38.75 ของพื้นที่ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2555 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 ประเภทการใช้ที่ดินจังหวัดนนทบุรี

ประเภทการใช้ที่ดิน	พ.ศ. 2544		พ.ศ. 2550		พ.ศ. 2552		พ.ศ. 2555	
	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ	ไร่	ร้อยละ
พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	104,024	26.75	100,372	28.38	127,620	32.81	150,593	38.75
พื้นที่เกษตรกรรม	272,717	70.11	255,393	65.67	238,191	61.25	215,905	55.51
พื้นที่แหล่งน้ำ	4,521	1.16	10,919	2.8	11,075	2.85	11,255	2.9
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	4,677	1.98	12,255	3.15	12,053	3.09	10,781	2.76
	388,939	100	388,939	100	388,939	100	388,939	100

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน, 13-03-2016

สภาพพื้นที่จังหวัดนนทบุรี เป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์เกิดจากตะกอนสะสมแม่น้ำมีอิทธิพลและปุ๋ยจากแม่น้ำเจ้าพระยามาสะสมกัน ภายในพื้นที่จังหวัดมีคูคลองตามธรรมชาติและคลองที่ขุดขึ้นใหม่ในสมัยกรุงศรีอยุธยา กว่า 35 สาย และระหว่างคูคลองต่างๆ เป็นสวนผลไม้ที่มีรสชาติดีเยี่ยมไม่ว่าจะเป็นทุเรียน มังคุด เป็นต้น ซึ่งผู้บริโภคมีความต้องการสูง มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ผู้บริโภคยอมจ่ายในราคาสูงกว่าผลไม้ชนิดเดียวกันจากแหล่งผลิตอื่นๆ โดยเฉพาะผลไม้ทุเรียนที่ได้ชื่อว่าเป็น “ราชาของผลไม้” เป็นแหล่งปลูกทุเรียนสายพันธุ์ดั้งเดิมแห่งเดียวในประเทศไทย เช่นทองย้อย กบตาขำ ย่ามะหวาด เป็นต้น ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนนทบุรีเป็นสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน (Geographical Indication, GI) ของจังหวัดนนทบุรี และเป็นแหล่งปลูกสุดท้ายที่ยังหลงเหลืออยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยา

หากย้อนกลับไปในอดีตเมื่อกว่า 20 ปีก่อน จังหวัดนนทบุรีมีพื้นที่ปลูกทุเรียนนับหมื่นไร่ จากภาวะน้ำท่วมใหญ่เมื่อปี พ.ศ. 2538 และ 2545 ทำให้พื้นที่ปลูกทุเรียนลดลงตามลำดับ จนในปี พ.ศ. 2550 พื้นที่ปลูกทุเรียนเหลือเพียงประมาณ 2,698 ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี)

สำหรับพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนก่อนน้ำท่วมใหญ่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลในปี พ.ศ. 2554 คือใน พ.ศ. 2553 มีพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนจำนวนมี 2,374 ไร่ ในปี 2554 พื้นที่เพาะปลูกลดลงเหลือ 1,857 ไร่ และลดลงอีกในปี 2555 เหลือ 1,145 ไร่ อันเป็นผลจากน้ำท่วมใหญ่ในช่วงปลายปี 2554 ดังกล่าว แต่ด้วยความพยายามจากหลายภาคส่วนได้เข้ามาดูแลส่งเสริมการปลูกทุเรียนทำให้พื้นที่เพาะปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีได้เพิ่มขึ้นตามลำดับจนถึงในปี 2557 ได้เพิ่มขึ้นเป็น 3,078 ไร่

(ดังปรากฏในตารางที่ 1.2) ซึ่งจะพบว่าพื้นที่ต่อครัวเรือนของชาวสวนทุเรียนนนท์โดยเฉพาะมีไม่มากนัก อยู่ระหว่าง 2-3 ไร่ เท่านั้น เนื่องจากทุเรียนนนท์เป็นพืชที่ต้องการการเอาใจใส่ดูแลสูง แต่ละครัวเรือนจะเป็นผู้ดูแลเอง มีการจ้างแรงงานจากภายนอกเป็นครั้งคราวและมีใช้เป็นผู้ดูแลหลัก

รายละเอียดพื้นที่และครัวเรือนปลูกทุเรียนในอำเภอต่างๆ ของจังหวัดนนทบุรี ปรากฏดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.2 พื้นที่และครัวเรือนปลูกทุเรียนของจังหวัดนนทบุรี

อำเภอ	2553			2554			2555			2556			2557		
	ครัวเรือน	พื้นที่	พื้นที่ต่อครัวเรือน	ครัวเรือน	พื้นที่	พื้นที่ต่อครัวเรือน	ครัวเรือน	พื้นที่	พื้นที่ต่อครัวเรือน	ครัวเรือน	พื้นที่	พื้นที่ต่อครัวเรือน	ครัวเรือน	พื้นที่	พื้นที่ต่อครัวเรือน
	(ราย)	(ไร่)	(ไร่)	(ราย)	(ไร่)	(ไร่)	(ราย)	(ไร่)	(ไร่)	(ราย)	(ไร่)	(ไร่)	(ราย)	(ไร่)	(ไร่)
เมืองนนทบุรี	474	1,129	2	467	1,087	2	175	397	2	199	1,211	6	585	1,370	2
บางกรวย	147	304	2	148	175	1	67	79	1	90	254	3	191	271	1
บางใหญ่	61	148	2	61	140	2	120	450	4	120	390	3	200	431	2
บางบัวทอง	30	86	3	30	84	3	-	-	-	30	46	2	30	51	2
ไทรน้อย	-	-	-	-	-	-	9	14	2	9	12	1	11	27	2
ปากเกร็ด	270	707	3	203	371	2	69	205	3	435	796	2	347	928	3
รวม	982	2,374	2	909	1,857	2	440	1,145	3	883	2,708	3	1,364	3,078	2

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรี

ดังที่กล่าวมาแล้ว การเปลี่ยนแปลงสภาพเมือง การขยายตัวของโครงสร้างพื้นฐานและชุมชนเมือง ส่งผลให้ราคาที่ดินของจังหวัดนนทบุรี มีราคาแพงขึ้นมาก ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรขายที่ดิน เพื่อให้ผู้ประกอบการนำไปสร้างเป็นที่อยู่อาศัย และสถานที่ประกอบทางธุรกิจ

ในส่วนของภาครัฐในท้องถิ่น คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี ได้เล็งเห็นถึงปัญหาการลดลงของ “สวนทุเรียนนนท์” เกรงว่าจะสูญหายไปเหลือเพียงตำนานเท่านั้น จึงได้กำหนดการอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียนนนท์ เป็นกิจกรรมหนึ่งของยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจของท้องถิ่น มีการก่อตั้งชมรมอนุรักษ์และฟื้นฟูทุเรียน เพื่อส่งเสริมและฟื้นฟูการปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรีในลักษณะร่วมกันคิดร่วมกันทำ และภาครัฐโดยสำนักงานเกษตรจังหวัดนนทบุรีร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรีได้ร่วมกันดำเนินการส่งเสริมการปลูกทุเรียนนนท์มาระยะหนึ่งแล้ว

อีกทั้งภายหลังจากน้ำท่วมใหญ่เมื่อปลายปี 2554 ด้วยความกังวลว่าทุเรียนนนท์จะสูญพันธุ์ กรมวิชาการเกษตร โดยสถาบันวิจัยพืชสวน ศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรปทุมธานี สำนักวิจัยและพัฒนาการเกษตรเขตที่ 5 จึงได้ร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมขยายพันธุ์ทุเรียน

เมื่อนนทบุรี ซึ่งศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรีได้เก็บรวบรวมพันธุ์ทุเรียนจากนนทบุรี ทั้งพันธุ์การค้า และพันธุ์โบราณหายากมาปลูกรวบรวมไว้ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุ์กรรมพืชสมเด็จพระเทพรัตนสุตา เพื่อนำต้นพันธุ์กลับคืนสู่จังหวัดนนทบุรีอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งศูนย์วิจัยพืชสวนจันทบุรี ได้ปลูกเก็บรักษาพันธุ์ทุเรียนกว่า 60 สายพันธุ์ ซึ่งเป็นทุเรียนพันธุ์ดั้งเดิมของจังหวัดนนทบุรีที่มีลักษณะเด่น เช่น พันธุ์การะเกด พันธุ์ย่ามาหวาด พันธุ์จ้อกลอย พันธุ์เมล็ดในยายปรางค์ ฯลฯ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาคส่วนต่างๆ ของสังคมเริ่มเห็นความสำคัญในการอนุรักษ์/ฟื้นฟูการปลูกทุเรียนนนทบุรีแล้ว

ทุเรียนนนท์ นับเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความพิเศษเป็นผลผลิตทางการเกษตรที่ไม่เหมือนผลผลิตทางการเกษตรโดยทั่วไป รวมทั้งไม่เหมือนกับทุเรียนที่ปลูกในภูมิภาคอื่น ตลาดซื้อขายมีลักษณะเฉพาะ กล่าวคือ การซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรรวมทั้งทุเรียนโดยทั่วไป จะเป็นตลาดซื้อขายโดยอาศัยพ่อค้าคนกลางในการนำสินค้าไปจำหน่ายให้กับผู้บริโภคในสถานที่ต่างๆ เนื่องจากโดยทั่วไปเกษตรกรมักไม่ค่อยมีความชำนาญในด้านการตลาดและราคาถูกกำหนดไปตามกลไกตลาดคือ อุปสงค์และอุปทานในช่วงฤดูกาลผลิตนั้นๆ เกษตรกรจึงเป็นผู้รับราคา (price taker) ที่เกิดจากกลไกตลาดราคาที่เป็นราคาที่เกิดขึ้นจากกลไกตลาดที่หักลดด้วยผลตอบแทน (กำไร) ส่วนหนึ่งของพ่อค้าคนกลาง ในขณะที่ตลาดทุเรียนนนท์ มีลักษณะตรงข้ามชาวสวนจะขายสินค้าทุเรียนโดยตรงให้กับผู้บริโภคที่มาสั่งซื้อจากสวน หรือขายในงานทุเรียนที่จัดขึ้นในช่วงที่ผลผลิตทุเรียนโตเต็มที่แล้ว โดยจะไม่มีขายผ่านตลาด เหมือนวิธีการตลาดสินค้าเกษตรทั่วไป จึงจัดได้ว่าเป็นตลาดเฉพาะมีลักษณะพิเศษ (niche market) เกษตรกรมีอำนาจกำหนดราคากับผู้ซื้อและให้ราคาได้สูงสุดเท่าที่ผู้บริโภคเต็มใจที่จะจ่าย (willingness to pay) ซึ่งการตั้งราคาแบบนี้ในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จะทำได้ก็ต่อเมื่อตราจะมีลักษณะไปในทางผูกขาด² ซึ่งลักษณะของทุเรียนนนท์ก็เป็นเช่นนั้น

นอกจากนี้เกษตรกรผู้ปลูกทุเรียนนนท์ก็จะเป็นคนในพื้นที่ที่อยู่มาดั้งเดิมนับตั้งแต่บรรพบุรุษเป็นส่วนใหญ่เป็นเจ้าของสวนเองได้ตกทอดมายังลูกหลานและมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีเมื่อเทียบกับเกษตรกรทั่วไป การที่พื้นที่ทุเรียนนนท์จะยังมีอยู่ต่อไปได้นั้น ส่วนหนึ่งย่อมขึ้นกับเกษตรกรกลุ่มนี้ที่ยังคงให้ลูกหลานสืบทอดมรดกนี้ได้ต่อไปยาวนานเพียงใด

² การตั้งราคาสินค้าในตลาดผูกขาด อาจมีการตั้งราคาแบบเลือกปฏิบัติ (Price Discrimination) เพื่อเพิ่มกำไรหรือดูดซับส่วนเกินของผู้บริโภคได้หลายประเภท ได้แก่

1. การตั้งราคาแบบเลือกปฏิบัติระดับที่หนึ่ง เป็นการกำหนดราคาแบบเลือกปฏิบัติโดยสมบูรณ์ กล่าวคือ มีการกำหนดราคาสินค้าแต่ละหน่วยให้สูงสุดเท่าที่ผู้ซื้อเต็มใจที่จะจ่าย โดยจะตั้งราคาสินค้าแต่ละหน่วยให้แก่ผู้ซื้อในราคาที่แตกต่างกัน แม้ว่าจะเป็นสินค้าเดียวกัน
2. การตั้งราคาแบบเลือกปฏิบัติระดับที่สอง เป็นการกำหนดราคาในระดับหนึ่งๆ สำหรับการขายในแต่ละจำนวนที่แตกต่างกัน โดยราคาจะถูกกำหนดให้ลดลงสำหรับการขายแต่ละจำนวนที่เพิ่มขึ้น บางครั้งเรียกว่า การตั้งราคาเป็นบล็อก (block pricing)
3. การตั้งราคาแบบเลือกปฏิบัติระดับที่สาม หรือเรียกว่าการตั้งราคาแบบแบ่งแยกตลาด (market segmentation)

แม้ว่าหากมองความคุ้มค่าของการใช้พื้นที่ปลูกทุเรียนในจังหวัดนนทบุรี เมื่อเปรียบเทียบกับการใช้พื้นที่ไปในกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นในภาคที่อยู่อาศัยและการประกอบธุรกิจ ที่ค่านึงถึงเฉพาะผลตอบแทนโดยตรงทางการเงิน ที่คิดเป็นมูลค่าตามราคาตลาดที่เกิดจากอุปสงค์และอุปทานเพียงเท่านั้น ผลตอบแทนของการใช้พื้นที่ในจังหวัดนนทบุรีที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ในการปลูกทุเรียน อาจให้ผลตอบแทนที่ไม่คุ้มค่า แต่หากค่านึงถึงหรือนำรวมผลตอบแทนที่กว้างกว่านั้นหรือเป็นผลตอบแทนทางอ้อม (indirect benefit) ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมูลค่าของการคงอยู่ของวัฒนธรรมชุมชนเชิงนิเวศน์ของการมีพื้นที่ปลูกทุเรียนที่มีรสชาติดีเป็นเอกลักษณ์ของสังคมไทยที่ดำรงอยู่มาช้านานนับร้อยปี อันจะส่งต่อไปยังลูกหลานในอนาคตที่ไม่สามารถหาสิ่งใหม่มาทดแทนได้³ ก็นับว่าเป็นผลตอบแทนที่คุ้มค่ากว่าการใช้ที่ดินเพื่อประโยชน์อื่นๆ ที่สามารถสร้างทดแทนใหม่ได้ไม่ว่าจะเป็นที่อยู่อาศัยหรือสถานประกอบการ

อนึ่ง โดยหลักการแล้ว การที่จะจูงใจให้เกษตรกรยังคงรักษา/ฟื้นฟูพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนให้เพิ่มขึ้นนั้น จำเป็นต้องค่านึงถึงความต้องการของเกษตรกรและต้นทุนค่าเสียโอกาส (opportunity cost) ของเกษตรกรด้วย เกษตรกรจำเป็นต้องมีแรงจูงใจในแง่ผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ แรงสนับสนุน/ส่งเสริม ทั้งจากภาครัฐและองค์กรต่างๆ อย่างเพียงพอที่จะทำให้เกษตรกรเหล่านั้นยังคงรักษาพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนและฟื้นฟูพื้นที่เพาะปลูกทุเรียนกลับมาอีกครั้งหนึ่ง โดยเกษตรกรควรได้รับค่าตอบแทนของการใช้พื้นที่เพาะปลูกทุเรียนอย่างเพียงพอกับต้นทุนค่าเสียโอกาสในการที่เขาไม่เปลี่ยนแปลงพื้นที่ไปใช้ในกิจกรรมอื่นๆ

³ **มูลค่าโดยรวมทางเศรษฐศาสตร์ (Total Economic Value)** ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย

1. มูลค่าการใช้ประโยชน์ (Use Value) ได้แก่

- (1) มูลค่าการใช้โดยตรง (Direct Use Value) หมายถึง มูลค่าที่คิดจากรายได้การใช้ทรัพยากรโดยตรง เช่น รายได้จากการจับสัตว์น้ำ รายได้จากการท่องเที่ยวในแหล่งปะการังรวมถึงค่าเดินทาง ค่าที่พักนักท่องเที่ยว รวมทั้งการลงทุนในการบูรณะทรัพยากร
- (2) มูลค่าการใช้ทางอ้อม (Indirect Use Value) หมายถึง มูลค่าการใช้ทรัพยากรที่ไม่สามารถนำมาขายได้โดยตรง คือไม่มีราคาผ่านตลาด แต่มีคุณค่ามหาศาลและยากต่อการประเมิน เช่น การรักษาไว้ซึ่งระบบนิเวศให้มีความอุดมสมบูรณ์ในทะเล เป็นที่เลี้ยงตัว วางไข่ อนุบาล เป็นที่อยู่อาศัยและเจริญเติบโตของทรัพยากรสัตว์และพืชในห่วงโซ่อาหาร และจากการศึกษาในงานวิจัยหลายเรื่องพบว่า การใช้ทรัพยากรทางอ้อมนี้มีมูลค่ามากกว่ารายได้จากการใช้ประโยชน์โดยตรงอย่างมาก

2. มูลค่าไม่ใช้ประโยชน์ (Non-Use Value) หมายถึงคุณค่าของทรัพยากรจากการไม่ได้ใช้ทรัพยากรโดยตรงแต่บุคคลหรือสังคมมีความต้องการให้ทรัพยากรนี้ดำรงอยู่เพื่อตนเองและบุคคลอื่นในอนาคตโดยที่ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากทรัพยากรนั้นเลยไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมมูลค่าไม่ใช้ประโยชน์ได้แก่

- (1) มูลค่าการคงอยู่ (Existence Value) หมายถึง มูลค่าที่สะท้อนความต้องการของบุคคล ที่ปรารถนาให้ทรัพยากรดำรงคงอยู่ต่อไปในอนาคต แม้ว่าผู้บริโภคนั้นจะไม่ได้มีส่วนร่วมในการใช้ประโยชน์ หรือไม่มีโอกาสได้ใช้ทรัพยากรนั้นเลยก็ตาม แต่ผู้บริโภครู้สึกพอใจที่จะให้ทรัพยากรนั้นคงอยู่ต่อไป
- (2) มูลค่าเพื่อลูกหลาน (Bequest Value) หมายถึง มูลค่าของสิ่งแวดล้อมที่บุคคลรุ่นปัจจุบันต้องอนุรักษ์ไว้ให้ลูกหลานได้เห็นหรือได้ใช้ประโยชน์

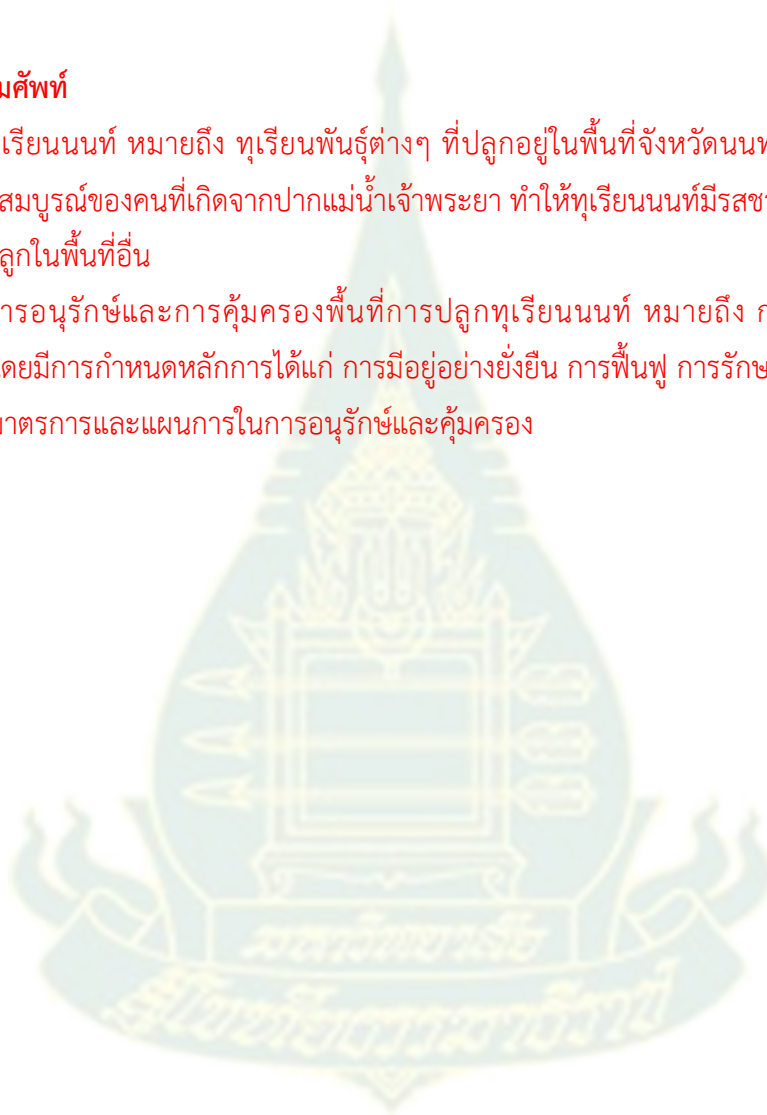
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลจากการศึกษาครั้งนี้ จะเป็นข้อมูลพื้นฐานที่ได้ปรับปรุงในทันสมัย ที่ผู้กำหนดนโยบาย/ มาตรการในการดูแลคุ้มครองพื้นที่สวนทุเรียนนนท์ที่ใช้ประกอบการพิจารณาในการดำเนินมาตรการ หรือปรับปรุงมาตรการต่างๆ ที่มีอยู่ เพื่อให้ได้มาตรการที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองพื้นที่การปลูก ทุเรียนให้อยู่คู่จังหวัดนนทบุรีต่อไป

1.5 นิยามศัพท์

ทุเรียนนนท์ หมายถึง ทุเรียนพันธุ์ต่างๆ ที่ปลูกอยู่ในพื้นที่จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ของคนที่เกิดจากปากแม่น้ำเจ้าพระยา ทำให้ทุเรียนนนท์มีรสชาติอร่อยแตกต่างจาก ทุเรียนที่ปลูกในพื้นที่อื่น

การอนุรักษ์และการคุ้มครองพื้นที่การปลูกทุเรียนนนท์ หมายถึง การดูแลเพื่อให้มีอยู่ ตลอดไป โดยมีการกำหนดหลักการได้แก่ การมีอยู่อย่างยั่งยืน การฟื้นฟู การรักษาสงวนไว้เพื่อนำไปสู่ การสร้างมาตรการและแผนการในการอนุรักษ์และคุ้มครอง

1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย

โครงการศึกษาการคุ้มครองพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศไทย :
กรณีศึกษาพื้นที่ปลูกทุเรียนจังหวัดนนทบุรี

